

ABSINT – LÉK, NEBO JED?

Zcela zásadně od *absintu* (tj. pálenky s vysokým obsahem alkoholu v rozmezí 50–72 %) odlišujeme *vermut*, což je nápoj získaný macerací až 30 druhů koření a bylin (tymián, puškovec, hořec, meduňka aj.) ve víně z hroznů s přidávkou vodného extraktu z pelyňku, cukru, karamelu a kyseliny citronové, s celkovým obsahem alkoholu 16–18,5 %.

Původní receptura absintu pochází z roku 1792 a za autora je pokládán *dr. Pierre Ordinaire*, francouzský lékař, který uprchl do Švýcarska. Ten předepisoval pelyňkový výtažek jako univerzální lék. Tajemství přípravy absintu Ordinaire vyzradil své služce, která je za úplatu poskytla dalším zájemcům, a tak již roku 1797, resp. 1805, vyráběla firma Henri-Louise Pernoda slavný pelyňkový aperitiv ve velkém.

Výrobní postup zahrnoval nejprve louhování nati pelyňku pravého a plodů fenyklu a anýzu v 85% lihu, poté zředění vodou a destilací macerátu a konečně digerování citronové kůry, nati yzopu a římského pelyňku v destilátu. Po filtraci se vodou upravil obsah alkoholu na 74 %. Výsledná světle zelená barva se docílovala šťávou z celeroých nebo kopřivových listů, popř. směsí indiga a šafránové tinktury.

**Robert Jirásek,
Spolek pro vybudování
Českého farmaceutického muzea
při FaF UK Hradec Králové**

**Snad žádný jiný bylinný destilát
není opředen tolika mýty a polemikami
jako světově proslulý absint. Ještě nedávno
mnohými zatracovaný a proklínáný,
v současnosti znovu objevený
jako vítané zpestření večírků,
neboť jeho popíjení bývá spojeno
s efektním rituálem v podobě pomalého
ředění vodou či přimíchání karamelu
ze speciální („absintové“) lžičky.**

V obchodním světě bývalo zvykem rozlišovat dva druhy absintu: francouzský („*Extrait d'Absinthe*“) a švýcarský. Na trhu se objevovaly také levnější varianty destilátu, připravované z tzv. esence složené z několika silic.

Absint za své jméno vděčí matečné rostlině – *pelyňku pravému* (*Artemisia absinthium L., Asteraceae*), z něhož se sbírá kvetoucí nať, event. samotné

listy. K účinným složkám pelyňku řadíme silici (až 0,5 %), obsahující podobně jako heřmánek nebo řebíček proazulen (zde *artabsin*), dimerní seskviterpenický lakton *absinthin*, dále toxický *thujon* a *thujol*; spektrum obsahových látek uzavírají třísloviny. Modravý *azulen* vzniká z bezbarvých či nanejvýš slabě nažloutlých seskviterpenů (proazulenů) až při zpracování drogy, např. destilací pelyňkové silice s vodní párou.

Školní medicína používala *prostou a složenou pelyňkovou tinkturu* a *suchý pelyňkový extrakt* při léčbě anorexie, nedostatečné sekrece žluči a žaludečních šťáv, astenie (jako tonikum) a při hlístech; *silici* do derivačních mazání. Lidová medicína doporučuje macerovat směs stejných dílů nati pelyňku, zeměžluči a květů arniky v koňaku; získají se tak výtečné kapky pro-

ti říhání, plynatosti a nechutenství. *Horký pelyňkový nálev* oslazený medem je velmi vhodný při počínající chřipce; *studený čaj* (3x denně šálek) je jedním z nejoblíbenějších „krev čistících“ prostředků.

Zhoubné účinky prapůvodního absintu, po mineme-li vysoký obsah lihu (kvůli snazší rozpustnosti silic), byly zapříčiněny *alfa-thujonem* (60–90 mg/l). Alfa-thujon je lipofilní, významně neurotoxická látka s afinitou zejména ke GABA-receptorům; na mozek působí excitálně a vyvolává halucinace, epileptiformní křeče a nespavost; zároveň oslabuje paměť a inteligenci. Psychiku ovlivňuje nejen samotný alfa-thujon, ale i řada jeho metabolitů. Thujon byl již v roce 1923 zařazen mezi návykové látky.

Obětí absintové náruživosti se stala řada umělců 19. a 20. století. Důvodem bylo přesvědčení, že popíjení této lihoviny zvyšuje kreativitu, stimuluje percepci a představivost, věcem a okolnímu dění dává jiný rozměr a přináší nové invence. Platil i za afrodisiakum. K pravidelným konzumentům patřili *van Gogh, Verlain, Degas, Toulouse-Lautrec, Hemingway* a další.

Na základě tragických zkušeností byla výroba absintu v roce 1915 zakázána ve většině evropských zemí a postupně upadl v zapomnění.

V současnosti se pití absintu stává opět módní záležitostí. Absint se nyní vyrábí i v České republice, ale technologie doznala značných změn. Pelyňková nať se maceruje ne v lihu, ale v teplé vodě, takže do vyluhu přechází zcela zanedbatelné množství alfa-thujonu (norma EU připouští maximální koncentraci 10 mg alfa-thujonu v litru nápoje).

Literatura

Dyr J a kol. Výroba slivovice a jiných pálenek. Praha: Maxdorf, 1997.
Müller A. Der Weg zur Gesundheit. Berlin: C.A. Weller, 1931.
Nebovidský J. Silice či oleje eterické, jejich původ, výroba a upotřebení v praxi. Praha, 1925.
Panýrek D. Domácí lékař. Praha: Bursík a Kohout, 1902.
Patočka J a kol. Absint a jeho psychiatrická reflexe. *Psychiatrie* 2003;7(2):96–99.
Suchý V. Přeměnné sdělení ze dne 22. 12. 2008.
Wegner K. Bittere Tropfen. *PTA heute* 1999;8(13):824–827

Kód pojišťovny	RECEPT	poř. č.
série UM	0681607	
Příjmení a jméno	Radka Malá	
Číslo pojištěnce	6 9 5 3 2 3 2 0 6 3 f.	
Bydliště (adresa)	Příbram V, 232	
I	Sk	Kód
C	Herb. absinthii	5,0
P	Rad. gentianae	8,0
macera per dies No II in:		
	Spir. vini 95 %	800,0
	Aq. destil.	500,0
I	Sk	Kód
C	Ol. juniperi	
P	Ol. coriandri aa	gtts VIII
	Ol. angelicae	
	Ol. valerianae	
	Ol. zingiberis aa	gtts IV
	M. f. sol.	
razítko zdrav. zařízení, jmenovka a podpis lékaře		Připravil: Vydal:

